

Hagstad - Gubbalyckan/Kilen/Granelund

Av Ingolf Berg, Lidingö
oktober 2018

Hagstad Granelund. Bild 2008 av Ingolf Berg

Gubbalyckan

Gubbalyckan är den första torpbebyggelsen i Hagstad, från mitten av 1600-talet eller tidigare. På kartan från 1794 kallas platsen för Gubbafållan och marken tillhörde häradsallmännningen, den utgjorde en så kallad "intaga" till Hagstad. Innan försäljningen av häradsallmännningen 1840 kom denna intaga att föras till Hagstad. Ett litet kilformat markområde uppstod då vid den nya gränsen mellan Hagstad och häradsvägen (se nedan).

1640 bodde 3 inhysesjon i Gubbalyckan. 1745 omfattade denna "*Twänne stycken mindre åkrar på bergssur mark*". Stället beboddes av gamla arrendatorer och annat inhysesfolk i Hagstad.

1820-1865 bodde Peter Nilsson (f 1812) o hans hustru Stina Jonasdr. (f 1794) ”i en stuga”¹ och Granelund med en gemensam dotter och 4 oäkta barn. Peter vistades från början av 1840-talet och därefter i Karlskrona. Ny torpare i Granelund blev år 1865 Jöns Johannesson (f 1838) och hans hustru Marta Larsdr. (f 1836) med deras två barn.

1887 flyttar f.d. arrendatorn i Hagstad Noregård Johannes Göransson (f 1832) och hans 5:e hustru Catharina Svensdotter (f 1825) till Granelund med hans tre flickor i tidigare äktenskap, varav två förståndshandikappade. De bodde där till 1892 då Johannes ensam emigrerade till Nordamerika. Därefter förföll stugan.

Backstugan Kilen (Hössö Norregård)

Torpet kallades Kilalyckan eller Kilen i husförhörlängden efter tomtens form. Under 1870-talet byggdes en stuga där. År 1881 uppgick arealen till 6,40 ar.

1874 tecknade Magnus Andersson² (f 1828 i Gräskulla Södregård, Almundsryd sn.) det första torpkontrakt med Stephens på Huseby, då huset inte ansågs vara beläget på Hagstad ägor utan på den del av f.d. häradsallmanningen som då tillhörde Hössö Norregård. Familjen hade flyttat dit redan 1873. De hade sex barn födda åren 1856-1869. Kontraktet innebar att torparen skulle fullgöra 53 dagsverken/år med start 1875. Arrendet uppgick det året till 45,50 kronor och han häftade i skuld till Stephens på 55 kronor.

Andersson var kvar som torpare till 1887 då han och hustrun, tillsammans med yngsta dottern emigrerade till USA. Dottern hade arbetat i Danmark året före utresan. Deras andra fem 5 barn hade tidigare utvandrat, mellan åren 1880-1884.

Torpstugan brann ned 1891 då den var uthyrd till sergeanten Adolf Yman med familj som med rätt eller orätt fick skulden för branden. De hyrde tidigare på Järnsmedbacken.

¹ Gubbalyckan benämndes så i husförhörlängden.

² Han var gift med en syster till arrendatorn Johannes Göransson (f1832) i Hagstad. Norregård.

Hagstad Granelund

Granelund med tillbyggd affärslokal till vänster, Tilda Berg stående till vänster om entrédörren, Foto sannolikt från omkring 1930.

Sonja Berg (d 2011) och Nils Gustavsson från Vederslöv vid bröllopet 1939. Affärlokalen är inte med på bilden.

Inom Granelunds ägor ligger idag såväl Gubbalyckan som Kilen.

Det nuvarande huset uppfördes 1908 då Tilda Berg köpt ett timmerhus i Västra Torsås som demonterades och flyttades. Tillbyggnad har därefter skett på 1920-talet för affärslokal och senare en lagerbyggnad för affärsverksamheten. Avstyckning skedde den 21 december 1910 från Hagstad Norregård då handelsidkerskan Tilda Berg köpte stället. Den avstyckade lägenheten omfattade 34 ar och 40 kvm, vilket idag motsvarar en större villatomt (3 440 kvm) – se karta nedan.

Handelsidkerskan Mathilda (Johannesdotter) Berg (1858-1949).

Köpebref

Till Mathilda Berg i Hagstad försälja vi från vårt hemman 9/20 mantal Hagstad i Kalvsviks socken och Kinnevalds härad en lägenhet, benämnd Granelund, vars läge och gränser finnas närmare angivna i af Herr Distriktslantmätaren Sven Svensson i Växjö den 23 september 1910 upprättade arealbevis och karta öfver benämnda lägenhet och innehåller densamma en areal av 34 ar och 40 kvadratmeter.

Köpesumman, kronor tre hundra /300/ är till fulllo gulden och varder härmed kvitterad.

Alla med köpet förenade kostnader för lagfart och afsöndring, för vilka ändamål vi förbinda oss att tillhandahålla behöriga åtkomsthandlingar bestridas af köparen ensam.

Älmhult och Möckeln den 11 oktober 1910

E.V.Möllerberg

J.M.Johansson

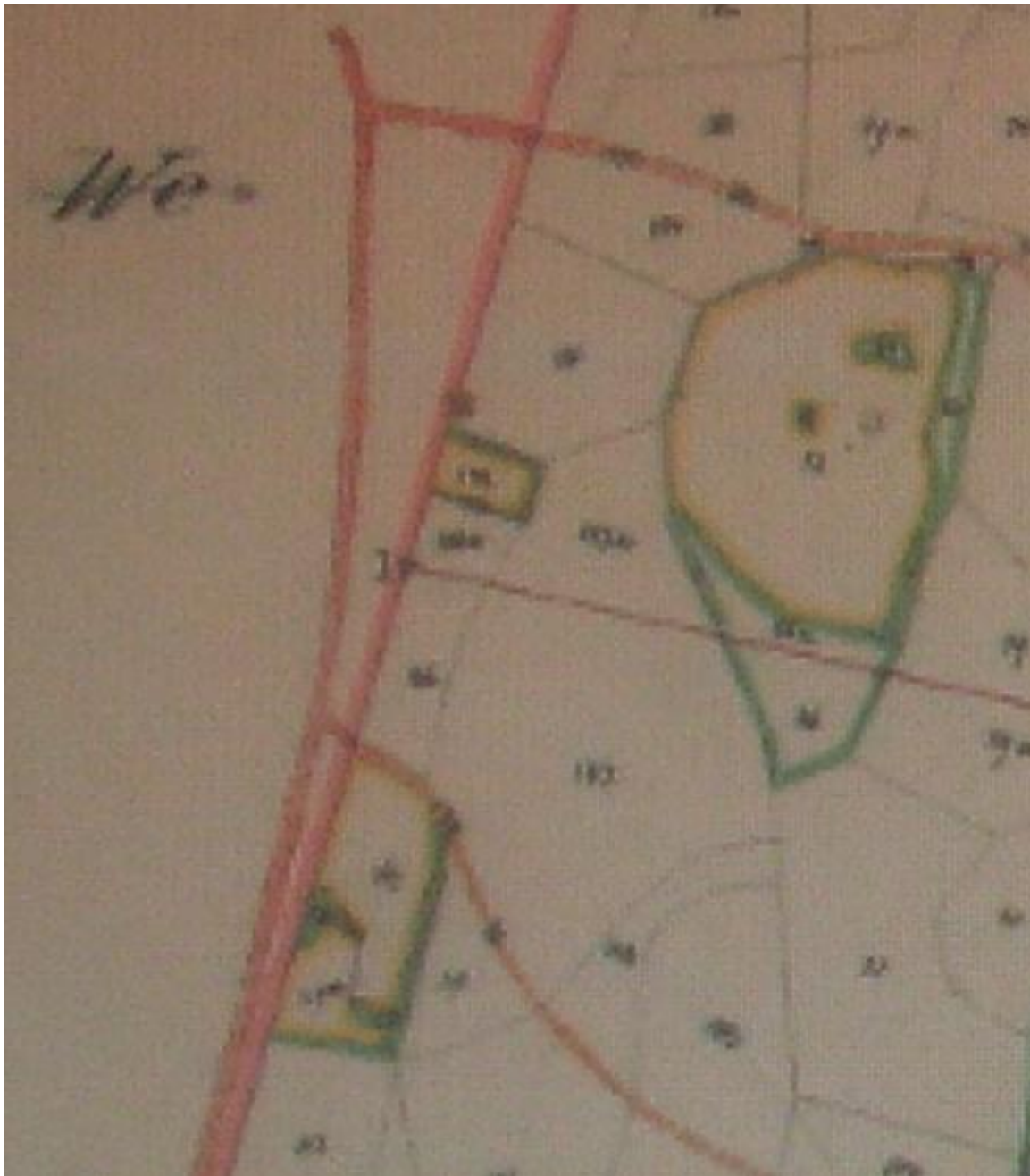
1916 förvärvade Knut Berg Hagstad Norregård om totalt 60 hektar och styckade gården i tre lotter om vardera 31,16 ha (främst skogsmark som tillfördes och utökade lägenheten Granelund) 19,30 ha (Norregården) och 9,74 ha (som skapade nuvarande Almelund). Från Granelund avskildes 1921 torpet Norräng om ca 2 hektar.

1917 fanns det ett stod/häst, som Tilda använde för resorna till Växjö torg, 2 gödsvin och 15 höns i den ladugårdslänga som flyttats till Granelund från Hagstad Norregård. Den odlade arealen (från tidigare Kilen) omfattade 0,9 ha åker och två ha äng.

Nils Gustavsson från Vederlövs, svärson till Knut Berg, köpte Granelund år 1939. Idag bor dottern Annika (Gustavsson) och Torkel Lifeévre där.

Resesällskap på häradsvägen. Personer okända

Planlyckan vänstra nedre hörnet (år 1881 uppgick arealen till 35,80 ar). Granelund ligger intill den lilla gröna fyrkanten i mitten och Gubbalyckan det grönmarkerade området till höger. Karta är från 1902. Den triangelformade kilen mellan häradsvägen (horisontella röda linjen längst till vänster) och gränsen till Hagstad (röda linjen till höger) blev Kilen. År 1910 köpte Tilda Berg det lilla fyrkantiga grönmarkerade område. Den vågräta rödbruna linjen högst upp på kartan är vägen till Hagstad Norregård och den nedre vägen till Hagstad Södregård. Däremellan är gränslinjen (tunn röd linje) mellan Norra- och Södregården.

Knut Berg till höger, på harjakt med lokföraren Möllerberg (sittande) som tillsammans med lokföraren Johansson köpte Hagstad Norregård på kronans auktion 1902.